Deneme

Cevap Anahtarı · Kısa Çözümler

KOLAY Isınma Soruları (1–10)

1 **Y – D – D – Y**
Deneme kurmaca değildir; yazar kişisel düşüncelerini kanıtlama kaygısı olmadan anlatır.

2 **C) Montaigne**
Montaigne, "Denemeler" adlı eseriyle türe adını vermiştir.

3 **a) kanıtlama b) sohbet c) öznel d) samimi**
Deneme; öznel, samimi, sohbet havasında yazılan ve kanıtlama kaygısı taşımayan bir türdür.

4 **D) Yazarın kişisel düşüncelerini samimi bir dille, okurla konuşur gibi aktarması**
"Bana öyle geliyor ki", "Siz ne dersiniz?" gibi ifadeler öznel ve samimi bir sohbet havası yaratır.

5 **"Siz ne dersiniz, haksız mıyım?"**
Okura doğrudan soru sorulması sohbet havası oluşturur.

6 **A) Nurullah Ataç**
Nurullah Ataç, Cumhuriyet döneminin önemli deneme yazarlarındandır.

7 **E) Beklemek, bir şeye değer vermenin bir yoludur.**
Son cümle ("Belki de bir şeyi beklemek, ona değer vermenin en eski yoluydu.") ana düşünceyi verir.

8 **a) Hikâye kurmacadır; deneme kurmaca değildir.**
b) Hikâye olay örgüsüne, deneme yazarın düşüncelerine dayanır.
Deneme öğretici metinlere yakın, hikâye ise edebî (kurmaca) bir metindir.

9 **B) Yazar, kesin ve tartışılmaz sonuçlara ulaşmayı amaçlar.**
Denemede kesin yargılardan kaçınılır; yazar düşüncelerini "deneme" niteliğinde sunar.

10 **C) Benzetme ve kişileştirmeye**
"Yürümek, düşünmenin en eski arkadaşıdır", "ayaklarımın aklımdan önce yolu bildiği" ifadeleri benzetme ve kişileştirmedir.

ORTA Pekiştirme Soruları (11–20)

11 **A) İnsanın sessizlikte kendi iç dünyasıyla yüzleşmekten kaçtığı**
Söz mecazlıdır; sessizlikte insan kendi iç sesini duyar ve kendisiyle yüzleşir.

12 **D) I ve II**

"İtiraf edeyim … vermiyor bana" kişisel tercihtir (I); eskiden-şimdi karşılaştırması yapılmıştır (II). Sayısal veri yoktur (III yanlış).

13 **Örnek: "Oysa sessizlik bir boşluk değil, insanın kendi sesini duyabildiği tek odadır." – Yazarın kişisel yorumudur, kanıtlanamaz.**

Öznel cümle kişiden kişiye değişebilen yargı bildirir.

14 **B) Bence insanı zengin eden şey, sahip olduğu eşyalar değil, biriktirdiği anılardır.**

"Bence" ile başlayan kişisel bir görüş deneme üslubuna uygundur.

15 **A) Nesnel ve kanıta dayalı bir anlatım benimsenmiştir.**

Anlatım kişisel deneyime dayanır ve öznel bir nitelik taşır.

16 **D – Y – D – Y**

Deneme yazarı düşüncelerini paylaşır, dayatmaz; okura doğrudan seslenebilir.

17 **E) Onun bir konuyu nasıl evirip çevirdiğini, nerede duraksayıp nerede sesini yükselttiğini izleriz.**

"Zihnine konuk olmak" düşüncesini, yazarın düşünme sürecini izlemek açıklar.

18 **Örnek (eski fotoğraflar): Eski fotoğraflara bakarken hep aynı şeyi düşünürüm: O an, orada olanların hiçbiri bir gün fotoğrafa bakılacağını bilmiyordu. Belki de fotoğrafları bu kadar değerli kılan, bizden habersiz yaşanmış olmalarıdır.**

Cevap öznel olmalı, samimi bir dil taşımalı ve kesin yargılardan kaçınmalıdır.

19 **D) Kişileştirme**

Gökyüzüne konuşma özelliği verilmiştir: kişileştirme.

20 **C) Edebî dilin imkânlarından yararlanılabilmesi**

Her iki türde de benzetme, kişileştirme gibi edebî dil imkânları kullanılabilir; diğerleri yalnızca birine özgüdür.

ZOR Düşünme Soruları (21–30)

21 **E) Okuru kesin sonuçlara değil, düşünmeye yöneltmesi**

Denemenin okura sonuç değil yeni bir soru ve düşünme kapısı sunduğu vurgulanır.

22 **B) Gündelik bir alışkanlıktan yola çıkarak insanın iç dünyasına ilişkin bir yoruma ulaşmıştır.**

"Hemen bir ses açıyoruz" gündelik alışkanlığından "kendimizden kaçıyoruz" yorumuna varılır.

23 **D) I ve II**

Kişisel görüş (I) ve yaşantıdan örnek (II) denemeye uygundur; kurmaca olay örgüsü (III) hikâyeye özgüdür.

24 **A) Yazarın düşüncesini kesin bir yargı olarak değil, bir olasılık olarak sunmasını sağlaması**

Denemede yazar kesin yargılardan kaçınır; "belki de" düşünceyi ihtimal olarak sunar.

25 **C) III**

Paragraf denemenin kişisel niteliğini anlatır; III. cümle yazarların çalışma saatine geçerek akışı bozar.

26 **E) Yazar, okumamanın zararlarını nesnel verilerle ortaya koymuştur.**

Parçada nesnel veri yoktur; yazar okunmamış kitapları olumlu bir duyguyla anlatır.

27 **D) 2. metin, öznel ve samimi anlatımıyla deneme üslubuna daha yakındır.**

1. metin nesnel bilgi verir; 2. metinde "hissederim, belki de" gibi öznel, samimi ifadeler vardır.

28 **Örnek: Denemede yazar düşüncelerini kanıtlama ya da kabul ettirme kaygısı taşımaz. Okurla sohbet eder gibi yazar, soruları onunla birlikte düşünür. Böylece okur, yazarın düşünce yolculuğuna eşlik eder ve kendi sonucuna kendisi ulaşır.**

Cevapta kanıtlama kaygısının olmaması, sohbet havası ve okurun düşünmeye yöneltilmesi yer almalıdır.

29 **B) Fıkra (köşe yazısı)**

Fıkra da yazarın görüşlerini aktaran, kurmaca olmayan bir yazıdır; diğerleri kurmacadır.

30 **A) Soyut bir düşünceyi benzetmeyle somutlaştırma**

"Yolculuk … bir kitaptır" benzetmesiyle soyut düşünce somutlaştırılmıştır.